

W zasadzie Ziemia Pińczowska wzbrania się przed wytyczaniem na Jej tonie jakichkolwiek szlaków. Nie warto bowiem zawęźać tego co piękne i godne odwiedzenia. Niemniej są miejsca symboliczne, szczególnie wartościowe i interesujące. To je właśnie chcemy Państwu zaproponować w formie ścieżek, szlaków i tras turystycznych, sugerując jednak, by odważnie zbaczać z nich w głąbie nieprzeniknionych lasów i łąk.

Ścieżka zabytkowych pereł Pińczowa

Pińczów, miasto z długą i barwną historią, może poszczycić się wieloma interesującymi zabytkami, zdobiącymi jego przestrzeń. Są to miejsca pięknie wpisujące się w krajobraz, same stanowiąc jego niewątpliwą walor estetyczny. Proponowana przez nas ścieżka prowadzi przez główne zabytki Pińczowa i jest położona na kilometrowym odcinku przy głównych drogach miasta, co ułatwia dotarcie do poszczególnych obiektów.

Dom na Mirowie zwany „Drukarnią Ariańską”

Przechadzkę warto rozpocząć od odwiedzenia wzniesionej na przełomie XVI/XVII w. „Drukarni Ariańskiej”. W latach 1558-1562 jej prowadzeniem zajmował się Daniel z Łęczycy. Instytucja opublikowała dzieła m.in. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, jednego z głównych wyrażycieli polskiej myśli odrodzeniowej. Warto dodać, że w XVI wieku Pińczów stał się prężnym ośrodkiem reformacyjnym, a Dom na Mirowie jest wspomnieniem tego

świątlego i postępowego okresu w historii miasta. Obecnie obiekt znajduje się przy ulicy Batalionów Chłopskich 32 i mieści lokalny oddział Archiwum Państwowego w Kielcach.

Klasztor Franciszkanów

Nieopodal Drukarni - także na głównej arterii miasta, ulicy Batalionów Chłopskich - znajduje się Klasztor o.o. Franciszkanów wraz z przylegającym do niego kościołem Nawiedzenia N. P. Marii. Kompleks otacza stary mur z XVII/XVIII wieku. Po przekroczeniu progu bramy wita nas zadbane ogród i skwer. Sakralno-przyrodniczy i hermetyczny charakter zespołu klasztornego przenosi nas do świata nasyconego spokojem, tajemnicą i wolnego od zgiełku codzienności.

Synagoga Stara

Pamiętką po żydowskiej obecności w Pińczowie jest Synagoga Stara z przełomu XVI i XVII wieku. Ze względu na niezwykłą polichromię przedsionka, malowidła sali męskiej i unikalną kamieniarkę, uważana za jedną z najwartościowszych zachowanych świątyń żydowskich w Polsce. Znajduje się nieopodal Klasztoru Franciszkanów, na ulicy Klasztornej.

Kościół św. Jana Ewangelisty

Podążając do końca ulicy Batalionów Chłopskich, po prawej stronie widzimy Kościół św. Jana Ewangelisty. Z powstałej w XV wieku jednonawowej świątyni gotyckiej pozostała tylko zachodnia część obecnej nawy głównej: dolna część kruchty (najstarsza zachowana budowla w mieście) i fragment muru między nią a filarami. XVII-wieczna przebudowa kościoła została wykonana w stylu manierystycznym. Do muru kościelnego przylega dawny budynek

klasztoru obecnie już nie stacjonujących w mieście Paulinów, którzy pierwotnie sprawowali pieczę nad kompleksem. W budynku klasztoru, mieszczącym obecnie Pińczowskie Samorządowe Centrum Kultury i Muzeum Regionalne, znajduje się m.in. odrestaurowany zegar słoneczny, który możemy obejrzeć z wirydarzu lub z okien. Zwieńczeniem całości przykościelnego zespołu zabytkowego jest górująca nad parkiem miejskim dzwonnica.

Pałac Wielopolskich

Spod dzwonnicy udajemy się w górę ulicą Józefa Piłsudskiego. Po około 2 minutach skręcamy w lewo na ulicę Nowy Świat. Tam właśnie znajduje się Pałac Wielopolskich - klasycystyczny zabytek z końca XVIII wieku. Droga do Pałacu prowadzi przez niewielki park utrzymany w stylu późnobarokowym. Z czterech położonych na narożach parku pawilonów, do dziś zachował się jeden, zwany Basztą Ogrodową. Prawdopodobnym autorem pawilonów jest Santi Gucci.

Kaplica św. Anny

Także spoglądając na nas z wysokości Kaplicę św. Anny zaprojektował Santi Gucci. Jej szczególne położenie na wzgórzu wznoszącym się ponad Pińczowem

oraz charakterystyczny kształt sprawiły, że Kapliczka urosła do rangi symbolu miasta. Droga do powstałego w 1600 roku zabytku wiedzie jedną ze ścieżek, na którą z łatwością natrafimy będąc u podnóża wzniesienia. Góra św. Anny jest także niepowtarzalnym punktem widokowym. Dlatego po lekko wyczerpującym spacerze, chwilę wytchnienia umili nam widok na malowniczą panoramę miasta, przecinającą Pińczów rzekę Nidę, a w oddali bezkres leśnej zieleni.

Trasa przyrodnicza po Ponidziu

Proponujemy Państwu trasę przebiegającą przez miejsca pełne unikalnej przyrody. Gdzie zmysły pobudzi świeże powietrze, szum lasu i urokliwa przestrzeń ponidziańskich łąk. Na terenach leżących w Dolinie Nidy, u podnóża Garbu Pińczowskiego, będąc Państwo okazją obcować z rzadkimi gatunkami przyrody ożywionej i nieożywionej. Jest to skarb Ziemi Pińczowskiej, do którego ochrony przykładamy najwyższą staranność i którym pragniemy dzielić się z odwiedzającymi nas turystami. Zdajemy sobie bowiem sprawę, że potencjał naturalny terenów znajdujących się w pobliżu Pińczowa jest na tyle atrakcyjny, że daje gwarancję udanego wypoczynku. Dodać należy, że na terenie Ponidzia znajdują się, aż trzy parki krajobrazowe: Szaniecki, Kozubowski i Nadnidziański; których łączny obszar wraz z otulinami wynosi aż 85 598 ha.

Rezerwat Winiary Zagojskie

Wycieczkę rozpoczynamy w Rezerwacie Winiary Zagojskie, będącym częścią Nadnidziańskiego Parku Krajobrazowego. Znajduje się on na pograniczu gm. Pińczów i gm. Wiślica, w miejscowości o tej samej nazwie. Jest to rezerwat ścisły, w którym ochroną objęty został kwietny step łąkowy oraz murawa ostnicowa. Na roślinność chronioną występującą na terenie rezerwatu składają się: len złocisty, ozota zwyczajna, zagorzałek żółty, perz siny, oman wąskolistny, dziewięciśń bezłodygowy, mikołajek polny, ostnica włosowata i len wiosenny. Rezerwat obejmuje teren 5 hektarów

Rezerwat Krzyżanowice

Z Winiar wyruszamy do Starej Zagości, skąd po skręceniu w prawo jedziemy do Leszcz. W pobliżu miejscowości zlokalizowany jest Rezerwat Krzyżanowice, zachowany ze względu na żyjące tam unikatowe w skali kraju zwierzęta niższe (w tym reliktove gatunki), roślinność stepową oraz rzeźby krasowe o ciekawej budowie geologicznej. Umiejscowiony na części wzniesienia zbudowanego z margli kredowych, gipsów i wapieni, posiada liczne zapadliska i jaskinie. Występuje tutaj wiele gatunków roślin, m.in. miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, ostnica Jana, ostnica włosowata, dziewięciśń bezłodygowy, mikołajek polny, len włośchaty, ostrożeń panoński, pierwiosnka lekarska, pierwiosnka wyniosła. Teren zasiedlają ponadto ciekawe okazy ślimaków, pajęczaków i cykad. Rezerwat zajmuje powierzchnię 18 hektarów.

Gacki – Rezerwat Grabowiec

Z Leszcz udajemy się do pobliskich Gacek. Miejscowość, skądina słynąca z długiej tradycji wydobywania gipsów, jest obszarem o wyjątkowej budowie geologicznej, obdarzonym trzema pomnikami przyrody nieożywionej. Mowa o odsłonięciu geologicznym serii gipsowej leżącym na ciemnych ilach o wysokości 12 i długości 50 metrów, znajdującym się w pobliżu drogi Gacki-Bogucice; odsłonięciu geologicznym serii gipsowej, będącym częścią ściany dawnego kamieniołomu; jaskini o wysokości około 3 metrów, w pobliżu dawnej kopalni. Do Gacek przylega Rezerwat Grabowiec. Na powierzchni 21 hektarów zlokalizowany jest obszar chroniony o charakterze leśno-florystycznym. Rezerwat stanowi płaskowzgórze złożone z ilów mioceńskich i gipsów. Występują tutaj bardzo rzadkie gatunki roślin, a wśród nich wisienka karłowata, obuwik pospolity, miłek wiosenny, lilia złotogłów, zawilec wielkokwiatowy, a także przedstawiciele flory stepowej – len żółty, len włośchaty i ostnica włosowata. Ciekawą rośliną jest dyptam jesionolistny, zwany „gorejącym krzewem Mojżesza”, posiadający związki lotne, które przy dużym stężeniu i pod wpływem wysokiej temperatury doprowadzają do samozapłonu. Ponadto ekosystem obejmuje rzadkie przykłady owadów prostoskrzydłych.

Rezerwat Pieczyska

Od przeciwnej strony w stosunku do Gacek, do „Grabowca” przylega wieś Bogucice, przy której znajduje się jeszcze jeden obszar chroniony – Rezerwat Pieczyska. Dostaniemy się do niego kierując się na północ, po drodze prostopadle przecinając trasę Pińczów-Busko. Znajdujące się tam tereny torfowiskowe i bagienne są dogodnym miejscem bytowania wielu rzadkich i prawnie chronionych roślin, a także zwierząt. Na florę rezerwatu składają się m.in. skrzyp olbrzymi, pełnik europejski, wawrzyn wilczelyko oraz storczyk kukawka. Ponadto umieszczona na liście roślin zagrożonych - turzycą. Godny uwagi jest jeszcze rosnący na obszarze leśnictwa Bogucice w oddziale 45a, dąb bezszypułkowy o średnicy 120 cm, będący pomnikiem przyrody żywej

Pińczów - Rezerwat Skowronno Dolne

Następnym punktem wycieczki jest Skowronno Dolne, do którego dostaniemy się przejeżdżając przez Pińczów. Można zatrzymać się w mieście, żeby zobaczyć interesujące pomniki przyrody: lipy drobnolistne o obwodzie 320 cm, wysokości 22 m każda, wieku 250 i 200 lat, rosnące przy budynku na ulicy Józefa Piłsudskiego 5 i na terenie Klasztoru o.o. Franciszkanów; klon zwyczajny o obwodzie 265 cm,

znajdujący się na ulicy Klasztornej 29. Następnie jedziemy do leżącego w pobliżu Pińczowa - Skowronna Dolnego. Znajduje się tam zajmujący dwa hektary rezerwat o charakterze florystycznym z dominującą rośliną - kłosownicą pierzastą. W najstarszym ponidziańskim rezerwacie, utworzonym jeszcze w 1915 roku, występują również rośliny chronione, jak: rezeda mała, pierwiosnka lekarska, ostnica włosowata, ostnica Jana, miłek wiosenny.

Michałów

Główną atrakcją Michałowa, do którego dostaniemy się jadąc z Pińczowa na południe, jest stadnina koni. Stadnina posiada długoletnie tradycje hodowlane. W jej zagrodach znajdziemy wielokrotnie nagradzane na międzynarodowych grand prix najczystszej krwi konie arabskie, a także kuce szetlandzkie i konie tarantowate.

Kozubowski Park Krajobrazowy – Polana Polichno

Tuż za Michałowem rozpościera się Kozubowski Park Krajobrazowy, posiadający niezwykle walory krajobrazowe, przyrodnicze i estetyczne. Niejednolicie ukształtowany teren osnuty rozległymi lasami oraz bogate runo, składają się na niepowtarzalną urokliwość Parku.

Jednym z dwóch rezerwatów przyrody utworzonych w ramach Kozubowskiego Parku Krajobrazowego, jest Polana Polichna, która także leży w bliskim sąsiedztwie Michałowa. Celem ochrony jest zachowanie zbiorowiska roślinności kserotermicznej oraz stanowiska rzadkich gatunków owadów.

Wroni dół

Rezerwat położony w okolicach miejscowości Sadkówka. Ochroną objęty jest fragment lasu z berberysiem, stepem kwietnym, mchem włośchatym, ligustrem i różą.

Gmina Działoszyce

Wśród „skarbów” przyrody znajduje się tu wiele roślin chronionych, np. dziewięciśń bezłodygowy. Na obszarze gminy Działoszyce ustanowiono 5 pomników przyrody ożywionej (lipy drobnolistne, wiek ok. 200 lat położone na terenie parków podworskich w Sancygniowie i Szyszczycach oraz przy kościele parafialnym w Sancygniowie i Dzierżni) i pomniki przyrody nieożywionej (źródło w skarpie na terenie Sancygniowa).

Trasa zabytków architektonicznych Ponidzia

Kije

Kościół parafialny w Kijach pod wezwaniem św. Piotra i Pawła. Pierwotny kościół romański datowany na XI lub XII wiek, wzmiankowany w 1213 r., był niewielkim budynkiem składającym się z nawy i półkolistej absydy. W podziemiach prezbiterium widoczne są fundamenty romańskiego kościoła wzniesione z kamienia łamanego, układanego poziomo lub warstwami „w jodełkę”, a także zachowane relikty pierwotnej posadzki z zaprawy gipsowej. Do barokowej nawy obecnego kościoła dobudowane są dwie późnobarokowe kaplice: północna św. Józefa (1733 r.) i południowa Świętej Rodziny (1776 r.). Marmurowy portal prowadzący z prezbiterium do zakrystii posiada na nadprożu datę 1702 i herb Nieczuja. Wyposażenie wnętrza kościelnego barokowe.

Obok kościoła znajduje się barokowa dzwonnica z 1789 roku, a w pobliżu cmentarz kościelny otoczony murem z 1766 roku z dwiema barokowymi bramkami.

Wśród zabytków architektonicznych gminy Kije znajdują się również kaplice. W miejscowości Goluchów - kaplica pod wezwaniem Matki Boskiej Różańcowej z murem z II połowy XIX wieku, w Rębowie – kaplica pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej z murem z około 1800 roku, w Borchynie – kaplica wzniesiona po pierwszej wojnie światowej, w Stawianach - kapliczka św. Jana Nepomucena z murem z XIX wieku.

Pińczów

(patrz „Trasa zabytkowych pereł Pińczowa”)

Wrocierz

Znajduje się tu Kościół św. Marcina B.W. Kościół w pierwotnym kształcie przetrwał do I połowy XV w, kiedy to w 1448 r. wzniesiono nowy kościół modrzewiowy. Obecny kościół zbudowano w latach 1801-1802. Trójnawowy, z prostokątnym prezbiterium. W ołtarzu głównym znajduje się obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII w., uznawany za cudowny.

Góry

Znajduje się tu kościół Wniebowzięcia NMP. W latach 1561-1664 kościół pełnił funkcję zboru kalwińskiego. Obecny kościół murowany wzniesiono w 1764 r. kosztem Arnolfa Dembińskiego, podówczas krakowskiego. W głównym ołtarzu świątyni znajduje się obraz z Matką Bożą. W Górach położone są także ruiny Dworu Dembińskich.

Sancygniów

Kościół w Sancygniowie pw. Św. Piotra i Pawła zbudowano w 1409 r. Przebudowywany w okresie baroku. Wybitnemu rzeźbiarzowi z Florencji Santi Gucciemu przypisywane są następujące rzeźby: chrzcielnica, sakramentarium oraz nagrobek Jakuba Sancygniowskiego.

Sancygniów – dawny zespół dworski, położony na zachodniej krawędzi rzeki Sancygniówki jest pozostałością założenia obronnego dawnego dworu Sancygniowskich z XVI w. W północno – zachodniej części w 1882 r. wybudowano pałac Deskurów. Od strony północnej zachował się kamienny portal (przypisywany również Santi Gucciemu) oraz lamus, w którym mieścił się zbor ariański a później muzeum historyczne rodu Deskurów.

Działoszyce

skiej Działoszyckiej – XVII w.). Ołtarz główny w stylu renesansowym przechodzącym w barokowy. Ścianę prezbiterium zdobi gotyckie malowidło ilustrujące „Credo apostolorum”

Późnoklasycystyczna w formie synagoga została wzniesiona w 1852 r. wg projektu budowniczego Felicjana Frankowskiego budowniczego miechowskiego, na miejscu uprzednio istniejącej synagogi. Od czasu II wojny światowej uległa zniszczeniu. Obecnie jest zachowana w ruinie.

Dzierażnia

Świątynia w Dzierażni, której patronką jest Św. Maria Magdalena wybudowana została na pocz. XIII w. przez biskupa krakowskiego Iwo Odrowąża. W jej miejscu nowa świątynia wzniesiona została w 1440 r. przez Pawła z Zatora. Zabytkowy ołtarz główny, chór muzyczny, ambona chrzcielnica oraz brama romańska. Obok kościoła znajduje się kaplica grobowa zwana „Innocentium” z poł. XVII w.

Młodzawy Małe

Znajduje się monumentalny, późnobarokowy kościół pw. Świętego Ducha i Matki Boskiej Bolesnej. Na otoczony murem teren kościelny, dostajemy się przekraczając barokową bramo-dzwonnice. Od razu zwraca uwagę fasada główna, na której szczycie znajduje się figura Chrystusa Salwatora, a pod nią posągi św. Floriana i św. Jana Kantego, zaś jeszcze niżej rzeźby przedstawiające św. Wojciecha oraz św. Stanisława.

Chroberz

Kościół w Chrobrzu został ufundowany przez Stanisława Tarnowskiego, wojewodę sandomierskiego w 1550 roku. W kościele do chwili obecnej zachował się jego nagrobek, wykonany przez Jana z Urzędowa lub jego warsztat. Z inskrypcji dowiadujemy się o licznych krajach, do których podróżował: Macedonii, Grecji, Syrii, Arabii, czy Egiptu. W prezbiterium po stronie północnej możemy oglądać pomnik księdza Zbigniewa Ziolkowskiego, kanonika krakowskiego i pierwszego proboszcza chroberskiego, który „urzędował” już w nowej świątyni. Ponadto przy kościele znajdują się: brama murowana, kamienna z końca XIX wieku; dzwonnica drewniana z XIX wieku; ogrodzenie, murowane, kamienne z końca XIX w.

Pałac w Chrobrzu został wzniesiony w latach 1857- 1860. Zaprojektował go

wybitny architekt tego okresu Henryk Marconii. Fundatorem budowli był margrabia Aleksander Wielopolski. Pierwotnie pałac przeznaczony był pod bibliotekę, którą powierzył pieczy margrabiego Konstanty Świdziński. Jednak w późniejszym czasie pałac stał się siedzibą rodu Wielopolskich. W Pałacu znajduje się ekspozycja archeologiczna „Starożytne Skarby Ponidzia”, będąca wynikiem prac wykopaliskowych prowadzonych przez

Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego w miejscowości Pełczyska.

Bogucice – Pińczów

Do Pińczowa wracamy przez Bogucice, w których znajduje się kościół Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny. Mury prezbiterium charakteryzują pozostałości gotyckie, natomiast w barokowym ołtarzu głównym wisi obraz z XVIII wieku.

Przydatne informacje:

Informacja Turystyczna w Pińczowie:

Dział przy Muzeum Regionalnym w Pińczowie
ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów
woj. świętokrzyskie
e-mail: cit@pinczow.com.pl
tel. +48 041 357 54 04
www.muzeumipinczow.eu

Miejsko-Gminne Centrum Kultury

ul. Ogrodowa 6, 28-440 Działoszyce
tel. 41 352 60 61
www.mgck.dzialoszyce.info

Noclegi

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Pińczowie

ul. Pałęki 26 a, tel. 41 357 20 44, 41 357 20 20
www.mosir.pinczow.com.pl

Bursa przy Liceum Ogólnokształcącym w Pińczowie

ul. Żwirki i Wigury 40
tel. 41 35 735 75

Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy „Zacisze”

Krzyżanowice Dolne 13
28-400 Pińczów
tel. 41 357 18 82, fax 41 357 17 50,
kom. 603 058 675, 603 058 643.
www.oswzacisze.pl, email: oswzacisze@o2.pl

Pole Campingowe Loch Ness

Gacki, 28-400 Pińczów
tel. 604 147 334
http://campinglochness.blog.onet.pl/
Nocleg oferują także liczne gospodarstwa agroturystyczne
www.lgdponidzie.pl (zakładka „Agroturystyka”)

Wyżywienie

Restauracja „Kwadrans”
Plac Wolności 4, tel. 41 357 38 93

Restauracja Tawerna
ul. Piłsudskiego 8
tel. 41 357 41 00

Opracował: Paweł Gawior

Część zdjęć pochodzi z zasobów Urzędów Gmin: Pińczów (Iwona Senderowska), Działoszyce (Paweł Kamiński), Michałów (Małgorzata Leszczyńska), Złota (Paweł Bochniak) i Kije (Krzysztof Hynek) oraz od Pani Alicji Mazurek

Lokalna Grupa Działania PONIDZIE

ul. Złota 7, 28-400 Pińczów
tel. 41/357 73 47
e-mail: biuro@lgdponidzie.pl
www.lgdponidzie.pl

Informacja Turystyczna w Chrobrzu:

Dział przy Ośrodku Dziedzictwa Kulturowego i Tradycji Rolnej Ponidzia w Chrobrzu
Chroberz 268, 28-425 Złota
tel. +48 663 01 55 66
www.palac.chroberz.info

Restauracja Manhattan

ul. Krótka 3
tel. 41 357 53 89

Hamer Lunch

ul. Kościuszki 1, tel. 41 357 77 17

Karczma „U Chłopa”

ul. Pałęki 26, tel. 41 357 32-80

Pizzeria Piwniczka

ul. Legionistów 20, tel. 41 357 30 44

Rożen restauracji Tawerna

ul. 3 Maja 1a, tel. 41 357 61 88

Kebab Bar

ul. Legionistów 15, tel. 505 820 286

Bar Arkadia

ul. 7 Żródła 8, tel. 509 177 020
Darmowy dostęp do komputera i Internetu

Pizzeria Bar Laguna

ul. Pałęki 24, tel. 41 357 44 90

Pizzeria Max

ul. Sikorskiego 2h, tel. 501 289 507

Mała Gastronomia „Pod Skorpionem”
Złota 169, tel. 667 305 773

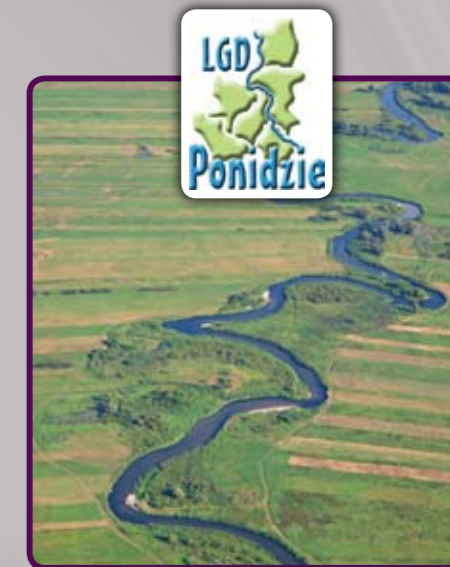
Imprezy cykliczne:

Święto Regionu-Dni Ponidzia – czerwiec
Festiwal im. Krystyny Jamroz – lipiec
Zaduszki Jazzowe – listopad
Inscenizacja Bitwy pod Grochowiskami

PONIDZIE

SZLAKI TURYSTYCZNE PONIDZIA
- CO WARTO ZOBACZYĆ

Piewca Ponidzia Adolf Dygasiński pisał:

....„Piękny jest kraj cały, który przepasała wstęgą swoją Nida,
rwąca się do Wisły, jak córka w objęcia matki. I białe piaski
porosłe niską sośniną i laski brzoźowe i tany szumiące żytem
i pszenicą, i białe góry, i zielone rozległe łąki” ...

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie Publikacja współfinansowana ze środków
Unii Europejskiej w ramach osi 4 Leader Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Ministerstwo
Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl

